

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор Мостов'як І.І.

“ _____ ” _____ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Макроекономіка

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки

6.030504 «Економіка підприємства»,

6.030505 «Управління персоналом та економіка праці»

6.030507 «Маркетинг»,

6.030508 «Фінанси і кредит»,

6.030509 «Облік і аудит»

Факультет економіки і підприємництва

Умань – 2015 рік

Робоча програма дисципліни «Макроекономіка» для студентів
(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки, 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці», 6.030507 «Маркетинг», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит»

„28” серпня, 2015 року – 21 с.

Розробники: Пенькова О.Г., д.е.н., доцент кафедри економічної теорії

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної теорії

Протокол від “28” серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри економічної теорії _____ (Костюк В.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 2015 року

Схвалено методичною комісією факультету економіки і підприємництва за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці», 6.030507 «Маркетинг», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит»

Протокол від “1” вересня 2015 року № 1

“01” вересня 2015 року Голова _____ (Бечко П.К.)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>0305 «Економіка і підприємництво»</u> (шифр і назва)	<u>Нормативна</u>	
	Напрямок підготовки <u>6.030504 «Економіка підприємства», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці», 6.030507 «Маркетинг», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит»</u>		
Модулів – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 12		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 144		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання:		3-й	4-й
аудиторних – 3,4		Лекції	
самостійної роботи студента – 6,9		24 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		96 год.	134 год.
	Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,50

для заочної форми навчання – 0,07

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Макроекономіка є складовою частиною економічної теорії і має за мету надати студентам базові теоретичні знання та початкові уявлення про механізм функціонування економічної системи в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги макроекономіки – причини та наслідки спільної діяльності всіх агентів національної економіки, які знаходять своє відображення через такі узагальнюючі категорії як валовий внутрішній продукт, сукупні витрати, зайнятість та безробіття, інфляція, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс тощо.

Мета вивчення дисципліни – це формування системи знань про механізми функціонування національної економіки на підставі сучасних макроекономічних теорій, обґрунтованих світовою і вітчизняною наукою, та досвідом макроекономічної практики.

Головні **завдання** дисципліни полягають у тім, щоб розкрити:

- сутність теорії макроекономічної науки;
- об'єкт, предмет і метод макроекономіки, як науки;
- методику розрахунку та використання основних макроекономічних показників та індикаторів макроекономічного розвитку;
- базові моделі макрорівноваги;
- механізм складових макроекономічної політики: фіскальної, монетарної, зовнішньоекономічної, соціальної.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- головні проблеми суспільного виробництва, які вивчає макроекономіка, як наука;
- що є об'єктом і предметом дисципліни;
- методи наукового пізнання, які використовуються при дослідженні макроекономічних процесів;
- головні макроекономічні показники СНР;
- історичні та сучасні теорії макроекономічного регулювання.

вміти:

- вільно володіти економічними категоріями;
- застосувати основні методологічні принципи для пізнання складних макроекономічних процесів сучасності;
- аналітично аналізувати економічні процеси та явища як у масштабах національної, так і світової економіки;
- самостійно оцінювати рівень розвитку національної економіки .

Логіка курсу полягає у засвоєнні знань про основні принципи і механізми функціонування національної економіки та здобутті необхідних практичних навичок роботи з економічними моделями, явищами і процесами.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Вступ до макроекономіки

Змістовий модуль 1. Макроекономіка як наука.

Макроекономіка – розділ економічної теорії. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія. Основні макроекономічні проблеми й суперечності.

Предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Методи і принципи макроекономічних досліджень. Економічне моделювання. екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Статичні і динамічні моделі. Ex post- аналіз в порівнянні з ex ante аналізом. Мета та завдання макроекономіки. макроекономічний аналіз як інструмент пізнання. Позитивний і нормативний аналіз.

Становлення і розвиток макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії: пост кейнсіанська макроекономіка, неокласична макроекономіка, монетаризм.

Економічний кругообіг у простій економічній системі. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і фірмами. Ринок ресурсів та ринок продуктів. включення державного сектору в кругообіг доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору.

Змістовий модуль 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків як нормативна баз економічного рахівництва. Сутність СНР та її відмінність від системи балансу народного господарства. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії СНР: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні. Роль макроекономічних показників.

Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий національний дохід та валовий внутрішній продукт. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Визначення кінцевої і проміжної продукції, доданої вартості. Подвійний рахунок та його виключення. Динаміка ВВП в Україні. СНР – система взаємопов'язаних показників. Співвідношення між основними показниками СНР. Чистий національний дохід. Чистий внутрішній продукт. Валовий національний наявний дохід. Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП. Темп росту й темп приросту реального ВВП. Індекс цін і дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. ВВП та суспільний добробут. Особливості макроекономічних показників. Неринкові операції. Зростання вільного часу. Поліпшення якісних характеристик продукції. ВВП та навколишнє середовище. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки. Чистий економічний добробут.

Модуль 2. Ринкова система та інфляція

Змістовий модуль 3. Ринок праці

Зайнятість як економічна проблема. Особливості формування, функціонування і регулювання ринку праці. Фактори, які визначають сучасний стан ринку робочої сили. Безробіття: суть, види, значення, наслідки. Класичний і кейнсіанський підходи до пояснення причин безробіття. Природний рівень безробіття. Концепція NAIRU. Закон Оукена. Державне регулювання ринку робочої сили і державна система забезпечення зайнятості. Система соціального захисту населення в умовах ринку. Основні принципи соціального захисту населення.

Особливості формування попиту і пропозиції на ринку праці. Головні тенденції зміни структури зайнятості. Класична і кейнсіанська моделі зайнятості. Економічні та соціальні втрати від безробіття.

Змістовий модуль 4. Товарний ринок

Структура сукупного попиту. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупний попит. Крива сукупного попиту. Поняття сукупної пропозиції. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупну пропозицію. Крива сукупної пропозиції.

Функція сукупного попиту. Сукупна пропозиція в довгостроковому періоді. Сукупна пропозиція в короткостроковому періоді: причини жорсткості цін, цінові і нецінові фактори сукупної пропозиції. Кейнсіанський, проміжний та класичний відрізки кривої сукупної пропозиції.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Короткострокова рівновага. Відновлення довгострокової рівноваги. Рівноважний рівень цін та рівноважний обсяг виробництва.

Змістовий модуль 5. Грошовий ринок

Види та функції грошей. Грошові агрегати. Пропозиція грошей. Мультиплікативне розширення депозитів. Модель пропозиції грошей. Пропозиція грошей і бюджетне обмеження. Попит на гроші: трансакційний (операційний) і спекулятивний (попит на гроші як на актив). „Пастка ліквідності“. Сукупний попит на гроші. Грошово-кредитне регулювання економіки.

Рівновага на грошовому ринку. Цілі та види грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики. Передатний механізм грошово-кредитної політики. Кейнсіанська та монетаристська концепції грошової політики.

Змістовий модуль 6. Інфляційний механізм

Поняття і сутність інфляції. Інфляційна спіраль, інспірована сукупним попитом та інфляційна спіраль, інспірована сукупною пропозицією. Інфляція та реальний доход. Очікувана і непередбачена інфляція. Помірна інфляція. Галопуюча інфляція. Гіперінфляція. Антиінфляційна політика держави. Соціальні наслідки інфляції.

Інфляція як економічне явище. Причини виникнення інфляції. Інфляція і процентні ставки. Ефект Фішера. Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпа. Інфляційний податок та сеньйораж. Крива Лафера для інфляційного податку. Концепції антициклічного регулювання економіки. Державна антиінфляційна політика, її вплив на економічну динаміку. Подолання наслідків інфляції.

Модуль 3. Приватна закрита економіка

Змістовий модуль 7. Споживання домогосподарств

Споживання і особистий доход. Кейнсіанська функція споживання, її графічне зображення. Співвідношення між споживанням і заощадженням в складі доходів.

Функція споживання. Кейнсіанська і класична трактовка теорії споживання і заощаджень. Поняття середньої і граничної схильності до споживання і заощадження.

Змістовий модуль 8. Приватні інвестиції

Інвестиційна функція. Індукційовані і автономні інвестиції. Вплив інвестицій в короткостроковому періоді на сукупний попит. Вплив інвестицій на економічне зростання в довгостроковому періоді. Мультиплікатор. Модель мультиплікатора. Взаємозв'язок моделей мультиплікатора і AD – AS.

Змістовий модуль 9. Сукупні витрати і ВВП

Поняття видатків, фактори, які їх визначають. Вплив видатків на розміри валового внутрішнього продукту країни. Поняття акселератора.

Поняття сукупних видатків, особливості їх формування та їх вплив на ВВП. Фактичні та планові витрати. Визначення впливу видатків на ВВП за допомогою мультиплікаторів автономних витрат, державних витрат та податків. Рецесійний та інфляційний розрив.

Змістовий модуль 10. Економічна динаміка

Поняття, вимірники і фактори економічного зростання. Типи економічного зростання і його джерела. Темпи економічного росту. Загальна логіка та схема макроекономічної моделі зростання. Державне регулювання економічного зростання.

Економічне зростання і крива виробничих можливостей. Моделі, макроекономічного зростання Харода-Домара. Неокласична моделі, економічного зростання Р.Солоу. зростання за „золотим правилом“. Сучасна теорія економічного зростання.

Модуль 4. Відкрита економіка та макроекономічна політика держави

Змістовий модуль 11. Держава в системі макроекономічного регулювання

Необхідність державного регулювання економіки. Держава як суб'єкт регулювання економіки, межі втручання держави в економічний процес.

Форми державного регулювання економіки. Співвідношення державного регулювання економіки з ринковим регулюванням. Механізми державного впливу на економіку, інструменти державного регулювання економіки.

Змістовий модуль 12. Зовнішньоекономічна діяльність

Світове господарство і національна економіка. Вивіз капіталу як провідна форма міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля: роль, обсяг, структура, особливості. Тарифні і нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі. Аргументи на користь та проти політики протекціонізму. Платіжний баланс. Валютна система. Конвертованість валюти. Валютний курс: фактори, які впливають на його зміну. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в країні. Інтеграційні процеси у світовій економіці. Міжнародний розподіл праці. Стан і перспективи участі України в міжнародній торгівлі.

Фактори, що впливають на ефективність економічної політики у відкритій економіці. Макроекономічна рівновага невеликої відкритої економіки. Загальна характеристика моделі Мандела-Флемінга. Розвиток невеликої відкритої економіки за режиму гнучкого обмінного курсу. Механізм дії фіксованого обмінного курсу на економічні процеси. Порівняльна характеристика наслідків економічної політики за різних режимів валютного регулювання. Проблема вибору. Порівняльна оцінка впливу мобільності капіталу на результат макроекономічної політики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
Модуль 1. Вступ до макроекономіки								
Змістові модулі								
ЗМ1. Макроекономіка як наука	12	2	2	8	12	-	-	12
ЗМ 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	12	2	2	8	12	2	-	10
Усього годин	24	4	4	16	24	2	-	22
Модуль 2. Ринкова система та інфляція								
Змістові модулі								
ЗМ 3. Ринок праці	12	2	2	8	12	-	2	10
ЗМ 4. Товарний ринок	12	2	2	8	12	-	-	12
ЗМ 5. Грошовий ринок	12	2	2	8	12	-	-	12
ЗМ 6. Інфляційний механізм	12	2	2	8	12	-	-	12
Усього годин	48	8	8	32	48	-	2	46
Модуль 3. Приватна закрита економіка								
Змістові модулі								
ЗМ 7. Споживання домогосподарств	12	2	2	8	12	-	-	12
ЗМ 8. Приватні інвестиції	12	2	2	8	12	-	-	12
ЗМ 9. Сукупні витрати і ВВП	12	2	2	8	12	-	2	10
ЗМ 10. Економічна динаміка	12	2	2	8	12	2	-	10
Усього годин	48	8	8	32	48	2	2	44
Модуль 4. Відкрита економіка та макроекономічна політика держави								
Змістові модулі								
ЗМ 11. Держава в системі макроекономічного регулювання	12	2	2	8	12	-	2	10
ЗМ 12. Зовнішньоекономічна діяльність	12	2	2	8	12	-	-	12
Усього годин	24	4	4	16	24	-	2	12
Разом	144	24	24	96	144	4	6	63

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль 1 Макроекономіка як наука	2
2	Змістовий модуль 2 Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2
3	Змістовий модуль 3 Ринок праці	2
4	Змістовий модуль 4 Товарний ринок	2
5	Змістовий модуль 5 Грошовий ринок	2
6	Змістовий модуль 6 Інфляційний механізм	2
7	Змістовий модуль 7 Споживання домогосподарств	2
8	Змістовий модуль 8 Приватні інвестиції	2
9	Змістовий модуль 9 Сукупні витрати і ВВП	2
10	Змістовий модуль 10 Економічна динаміка	2
11	Змістовий модуль 11 Держава в системі макроекономічного регулювання	2
12	Змістовий модуль 12 Зовнішньоекономічна діяльність	2
Разом		24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль 1 Методологія макроекономіки (3, стор.10–13) * Становлення та розвиток макроекономіки (3, стор.13-19)	8
2	Змістовий модуль 2 Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ІЛР); індекс економічної свободи (ІЕС); рівень глобалізації (РГ) та ін. Номинальний та реальний ВВП (дефлятор ВВП; індекси цін) (1, стор. 97–105)	8
3	Змістовий модуль 3 Функціонування ринку праці (5, стор. 69–74)	8
4	Змістовий модуль 4. Застосування моделі AD-AS (1, стор.132–141).	8
5	Змістовий модуль 5. Грошово-кредитна політика. Передатний механізм грошово-кредитної політики (5, стор. 333–341)	8
6	Змістовий модуль 6. Кейнсіанський і класичний погляди на інфляцію. Крива Філіпса у довгостроковому та короткостроковому періодах (4, стор. 185–187).	8
7	Змістовий модуль 7. Функція споживання з урахуванням фактора часу (7, стор 114–121)	8
8	Змістовий модуль 8 Інвестиційні функції (8, стор. 28–35)	8
9	Змістовий модуль 9 Ефект мультиплікатора та акселератора. Рівноважний рівень ВВП та ВВП в умовах повної зайнятості: рецесійний та інфляційний розриви (5. стор. 294–302.; 6 стор. 54-56)	8
10	Змістовий модуль 10. Моделі економічного зростання (3. стор. 218-225)	8
11	Змістовий модуль 11. Правове, адміністративне і економічне регулювання економіки. (5. стор. 345-362)	8
12	Змістовий модуль 12. Модель Мандела–Флемінга (8, стор. 405–417)	8
Разом		96

* Джерело для самостійного опрацювання та його номер:

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: Підручник / [В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик] За ред. В.Д. Базилевича. . – К.: Знання, 2007. – 703 с.
2. Економічна теорія. Навч. посіб./ [В.С. Костюк, А.М. Андрющенко, І.П. Борейко]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
3. Батура О.В. Макроекономіка: Навчальний посібник/ О.В. Батура, О.Ф. Івашина, Л.Ф. Новікова. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 236 с.
4. Круш П.В. Макроекономіка. Навчальний посібник/ П.В. Круш, С.О. Тульчинський. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.
5. Мікроекономіка і макроекономіка / За ред. С.К.Будаговської. – К.: Основи, 2007. – 518 с.
6. Макроекономіка: Курс лекцій: Навчальний посібник для дистанційного навчання / За ред. В. В. Кириленка. – Тернопіль: „Економічна думка”, 2008. – 250 с.
7. Панчишин С. Макроекономіка: Навч. посібник/ С. Панчишин. – К.: Либідь, 2002. – 616 с.
8. Савченко А.Г. Макроекономіка: Підручник/ А.Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2005. – 441 с.

7. Індивідуальні завдання

7.1. Курсова робота

На виконання курсової роботи відводиться три місяці від дня одержання завдання студентом. Протягом відведеного періоду студенти працюють над курсовою роботою самостійно, консультуючись з науковим керівником.

Щоб ефективніше розподілити час, який відводиться на курсову роботу, її виконання доцільно розподілити на такі етапи:

- вивчення літератури, збирання матеріалу і його аналітичний огляд – 15 днів;
- написання курсової роботи - 1 місяць;
- доробка після перевірки науковим керівником - 15 днів;
- оформлення та подання на кафедру - 14 днів;
- захист курсової роботи - 1 день.

Не пізніше, ніж за два тижні до захисту студент подає курсову роботу науковому керівнику, який перевіряє її та оцінює. Під час перевірки науковий керівник дає їй стислу характеристику, оцінює теоретичний рівень, глибину проведених досліджень, доцільність і обґрунтованість запропонованих рекомендацій, переваги та недоліки, якість і відповідність оформлення роботи.

Досвід рецензування показує, що в курсових роботах зустрічаються такі недоліки:

- відхід від теми (тема курсової роботи передбачає розкриття одних питань, а фактично розкриваються інші);
- безсистемний виклад матеріалу, повторення одних і тих самих положень;
- логічні помилки, невміння виокремити головне;
- невдале поєднання теорії з фактичним матеріалом;
- переписування матеріалу з друкованих праць без відповідного посилання;
- недотримання методичних рекомендацій щодо оформлення роботи.

У разі негативної оцінки курсова робота повертається студенту, який повинен доопрацювати її з урахуванням зауважень і лише після цього доопрацьований варіант подати науковому керівнику для повторної перевірки.

Якщо попередня оцінка - позитивна, студент допускається до захисту курсової роботи.

Для керівництва курсовою роботою студента призначається науковий керівник із числа професорів, доцентів, викладачів кафедри. Науковий керівник допомагає студенту:

- визначити тему курсової роботи та правильно її сформулювати;
- визначити шляхи проведення дослідження;
- скласти план наукової роботи і графік виконання дослідження;
- оформити роботу відповідно до вимог щодо наукових досліджень.

Курсова робота повинна бути здана на перевірку не пізніше, ніж за 10 днів до можливого терміну захисту.

Після перевірки роботи керівником і усунення зауважень відбувається захист.

Захист курсової роботи проходить на засіданні комісії, яка створюється і затверджується завідувачем кафедри економічної теорії.

До захисту курсової роботи студент готує виступ на 3-5 хвилин, в якому обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, коротко подається зміст курсової роботи і використані в ній матеріали, наводяться результати проведеного дослідження і загальні висновки. На захисті текст виступу краще викладати усно своїми словами, що підвищує ступінь сприйняття матеріалу.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі 2-3 викладачів кафедри, у тому числі керівника курсової роботи. Під час виступу слід чітко, коротко і зрозуміло викласти власні думки. Після виступу студент відповідає на запитання членів комісії.

Робота оцінюється за національною 4-бальною системою та за системою ESTC. Оцінка залежить від ступеня розкриття теми курсової роботи, якості її оформлення і виступу, правильності відповідей на запитання членів комісії.

Оцінювання курсової роботи

Критерій за яким оцінюється робота	Рейтинговий бал
1. Перевірка курсової роботи:	70
відповідність змісту курсової роботи (проекту) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо її виконання	45
самостійність вирішення поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць	10
наявність елементів науково-дослідного характеру	5
використання комп'ютерних технологій	5
відповідність стандартам оформлення	5
2. Захист курсової роботи (проекту), в тому числі:	30
доповідь	10
правильність відповідей на поставлені запитання	20
Всього	100

Теми курсових робіт

1. Роль меркантилізму в розвитку економічних ідей.
2. Історичні умови виникнення та загальна характеристика класичної школи політекономії.
3. Внесок історичної школи у розвиток світової економічної думки.
4. Розробка К.Марксом та Ф.Енгельсом економічної теорії капіталізму.
5. Виникнення, суть, методологічні принципи та еволюція маржиналізму.
6. Економічні погляди М.І. Туган-Барановського.
7. Інституціоналізм та його ідейно-теоретичні основи.
8. Основні теоретичні ідеї монетаризму.
9. Економічне вчення Дж. М. Кейнса і його внесок у розвиток економічних вчень.
10. Теорія суспільного вибору та її теоретико-методологічні особливості.
11. Історичні умови виникнення та суть фізіократизму.
12. Проблеми трансформації суспільства та теорія техноструктури ДЖ. Гелбрейта.
13. Теоретико-методологічні засади та структура неолібералізму.
14. Теорії постіндустріального суспільства.
15. Еволюція інституціоналізму у ХХ ст. та значення його ідей для розвитку сучасної економічної думки.
16. Нова історична школа та соціальний напрям у політичній економії.
17. Характеристика демографічної ситуації в Україні.
18. Економічна криза 1929-1933 рр.: передумови та наслідки.
19. Еволюція кейнсіанства у II половині ХХ ст.
20. Економічні перетворення і реформи в зарубіжних країнах після II світової війни.
21. Характеристика економічного прогресу та його рушійні сили.
22. Характеристика форм земельної власності в Україні.
23. Інвестиції та шляхи їх залучення в Україну.
24. Антимонопольна політика України: шляхи та перспективи розв'язання.
25. Характеристика грошової системи, шляхи її становлення та розвитку.
26. Проблеми формування змішаної економічної системи в Україні.
27. Суспільне виробництво, його результативність та ефективність.
28. Потреби та інтереси як рушійна сила економічного розвитку.
29. Суть, цілі і структурні елементи економічних систем.
30. Ринкова інфраструктура і проблеми її становлення в Україні.

31. Виробництво в умовах ринку і проблеми економічного вибору.
32. Ринковий механізм: суть, структура і функціонування.
33. Підприємництво: сутність, функції, форми і основні концепції.
34. Суть і ознаки змішаної економічної системи.
35. Сільське населення України - сучасний стан та особливості формування.
36. Соціально-економічний розвиток Черкаської області.
37. Науково-технічний прогрес - передумова розвитку продуктивних сил країни й регіонів.
38. Особливості структури господарського комплексу України.
39. Характеристика АПК України.
40. Зернове господарство України.
41. Транспортний комплекс України.
42. Інфраструктура та її вплив на розвиток продуктивних сил.
43. Рекреаційні ресурси адміністративної області (на вибір студента).
44. Транскордонне співробітництво регіонів України.
45. Екологічні проблеми сільського господарства України.
46. Концепція сталого розвитку.
47. Аналіз інвестиційного середовища в Україні.
48. Інтеграційні процеси в Європі.
49. Глобалізація сучасного етапу розвитку світової економіки.
50. Економіка України в системі міжнародного поділу праці.
51. Зовнішня торгівля і зовнішньоторговельна політика України.
52. Інтеграційні процеси в Європі та участь в них України.
53. Міжнародна конкурентоспроможність країн в умовах глобалізації: фактори та методи оцінки.
54. Міжнародна міграція робочої сили.
55. Глобальні проблеми і виклики ХХІ століття.
56. Гроші: закономірності виникнення, суть, еволюція і форми.
57. Глобалізація економіки та економічна інтеграція.
58. Фіскальна система: принципи оподаткування.
59. Криві виробничих можливостей.
60. Соціально-економічна система виробництва: структура і принципи функціонування.
61. Технологічна система виробництва: структура і принципи функціонування.
62. Грошова економічна система: грошовий ринок і принципи його функціонування.
63. Система інвестицій: поняття, структура, принципи функціонування.
64. Принципи економічної динаміки: економічне зростання і його типи.
65. Становлення нової соціально-економічної системи в Україні.
66. Спільні риси й особливості англійської і французької класичної політичної економії.
67. Комогенна теорія суспільного розвитку С.Подолінського.
68. Теорія криз і економічної кон'юнктури М.Туган-Барановського.
69. Теоретична система і економічна програма Дж.М. Кейнса.
70. Монетаризм: засади, висновки, рекомендації.
71. Монопольні утворення та проблеми їх регулювання.
72. Формування попиту та пропозиції на ринку праці.
73. Обмежена спроможність ринкового механізму та економічні функції держави.
74. Захист конкуренції та антимонопольна політика.
75. Ринок праці.
76. Зовнішні ефекти в ринковій економіці та їх державне регулювання.
77. Ринок праці та профспілки.
78. Центральний банк та його роль у здійсненні грошово-кредитної політики.
79. Монополії в сучасній економіці.
80. Ринок праці з досконалою та недосконалою конкуренцією.

81. Конкуренція і монополія на ринку праці.
82. Макроекономіка в системі економічних наук.
83. Об'єкти та цілі макроекономічного регулювання.
84. Проблеми макроекономічного регулювання економіки України.
85. Макроекономічна рівновага та механізм її забезпечення в умовах ринку.
86. Система національних рахунків та її використання в Україні.
87. Оцінка рівня життя населення: порівняльний аналіз для України.
88. Методи обчислення ВВП.
89. Аналіз динаміки основних макроекономічних показників в Україні.
90. Зайнятість робочої сили та безробіття.
91. Ефективність економічної політики держави.
92. Відтворення трудових ресурсів.
93. Нециклічні коливання економіки: системні кризи.
94. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.
95. Ринок благ (товарів і послуг) та його рівновага: кейнсіанські та класичні моделі.
96. Безробіття: сутність, види та шляхи подолання.
97. Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ІЛР); індекс економічної свободи (ІЕС); рівень глобалізації (РГ).
98. Стан та концепції балансування державного бюджету.
99. Природний рівень безробіття і фактори, що його визначають.
100. Особливості формування ринку праці в адміністративній області (на вибір студента).
101. Теорія та практика державного регулювання зайнятості населення в Україні.
102. Макроекономічна рівновага на товарному і грошовому ринках: модель IS-LM.
103. Модель IS-LM та її використання в Україні.
104. Грошово-кредитний ринок України та перспективи його розвитку.
105. Державний борг та його вплив на національну економіку.
106. Грошова маса і швидкість грошей в обігу.
107. Грошові системи та форми взаємозв'язку між валютними системами.
108. Класична кількісна теорія грошей.
109. Ринок грошей та проблеми його рівноваги.
110. Інфляційні очікування: суть, причини виникнення та способи боротьби.
111. Природа інфляції та її соціально-економічні наслідки.
112. Модель Хікса-Хансена.
113. Інфляція та антиінфляційна політика України.
114. Інфляція, гроші і фіскальний аспект.
115. Інфляція попиту в Україні.
116. Інфляція витрат в Україні.
117. Концептуальні підходи щодо першопричин виникнення інфляції.
118. Споживання та заощадження, як головна економічна роль домогосподарств в кругообігу "доходи-витрати".
119. Теорії споживання.
120. Сукупні видатки і рівноважний обсяг виробництва.
121. Автономні інвестиції. Модель мультиплікатора.
122. Приватні інвестиції.
123. Державне регулювання економіки.
124. Економічна роль держави в ринковій економіці.
125. Монетарна модель макроекономічної рівноваги.
126. Науково-технічна революція та її роль в економічному прогресі.
127. Теорія державного регулювання Д.Кейнса та її роль в економічній науці та економічній політиці.
128. Фіскальна політика держави.

129. Валютно-кредитне регулювання інвестиційних процесів.
130. Вплив міжнародної мобільності капіталу на результативність макроекономічної політики.
131. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги.
132. Регулювання руху капіталу в умовах плаваючого обмінного курсу.
133. Податкова система та інфляція.
134. Модель економічного зростання Солоу та перспективи для України.
135. Аналіз державного регулювання доходів.
136. Бюджетна система України.
137. Бюджетний дефіцит.
138. Бюджетно-податкова політика та аналіз державного бюджету.
139. Державне антициклічне регулювання.
140. Основні глобальні проблеми сучасного світу.
141. Платіжний баланс, його структура і регулювання.
142. Поняття та розвиток світової економіки.
143. Світова організація торгівлі.
144. Суть та показники масштабів міжнародної торгівлі.
145. Теорія циклів і криз, та особливості циклічного розвитку в розвинених ринкових системах.

7.2. Тематика рефератів з дисципліни «Макроекономіка»

Назва змістовного модуля	Тема
№1. Макроекономіка як наука	1. Методологія і методи макроекономічного аналізу
№ 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	1. Порівняльний аналіз балансів народного господарства (БНГ) та системи національних рахунків 2. Суспільний добробут та проблеми його кількісного визначення 3. Методи визначення обсягів тіньової економіки 4. Макроекономічна безпека держави її показники
№ 3. Ринок праці	1. Вплив безробіття на економічне і соціальне життя 2. Причини безробіття в Україні 3. Рівень життя в Україні та система показників його оцінки
№ 4. Товарний ринок	1. Зміст моделі рівноваги на ринку благ Хікса 2. Дискусія з приводу макроекономічної рівноваги
№ 5. Грошовий ринок	1. Грошовий ринок України 2. Сучасна грошово-кредитна політика України 3. Банківська система України
№ 6. Інфляційний механізм	1. Інфляційні процеси в Україні 2. Соціальні та економічні наслідки інфляції в Україні
№ 7. Споживання домогосподарств	1. Теорія життєвого циклу Ф. Модильяні 2. Споживання та заощадження в Україні 3. Порівняльний аналіз теорій споживання С. Кузнеця та ДЖ. М. Кейнса
№ 8. Приватні інвестиції	1. Шляхи покращення інвестиційного клімату в Україні. 2. Інвестиційна політика в Україні.
№ 9. Сукупні витрати і ВВП	1. Значення теорії мультиплікатора-акселератора для економіки
№ 10. Економічна динаміка	1. Економічне зростання в Україні та його протиріччя

	2. Циклічність як форма економічного розвитку 3. Довгі хвилі Кондратьєва
№ 11. Держава в системі макроекономічного регулювання	1. Фіскальна політика в Україні 2. Макроекономічні наслідки державної заборгованості
№ 12. Зовнішньоекономічна діяльність	1. Механізм зовнішньоекономічної політики 2. Зовнішньоекономічна політика в Україні 3. Етапи розвитку міжнародної валютної системи

8 Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни передбачається проведення лекцій, семінарів, самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Лекція має структуру набуття нових знань і містить такі елементи:

- вступ, де дається мотивація навчання, чітке формулювання теми лекції та постановка завдання;
- викладення в логічній послідовності окремих частин лекції;
- висновки, що дають можливість осмислити лекцію в цілому і виділити основну ідею;
- конкретне завдання на самостійну роботу;
- відповіді на запитання.

Основні вимоги до лекції:

- високий теоретичний рівень інформації, посилання на законодавчі та нормативні акти, на нові досягнення науки;
- розкриття наукових засад курсу;
- зв'язок теорії з практикою, зосередження уваги студентів на питаннях, які вирішуються у світлі сучасних вимог;
- рекомендації до поглибленого самостійного вивчення тем, необхідних для практичної роботи.

Передбачається застосування таких видів лекцій: вступної, тематичних та підсумкової; залежно від методів викладу навчального матеріалу: монологічних, проблемних, лекцій-бесід тощо.

Семінарське заняття – це **колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання**. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують.

Проводиться, як правило, зі студентами, які мають відповідну підготовку й досвід самостійного вивчення складних наукових і практичних проблем

Основні вимоги до семінару:

- продуманість змісту теми, її проблем та методики обговорення;
- визначення цілей, дидактичних і виховних завдань заняття;
- проблемна постановка запитань;
- увага до стрижневих питань та логіки їх розкриття;
- постійне керування перебігом семінару, створення атмосфери невимушеності, полемічності й творчої активності;
- стимулювання дискусії;
- забезпечення всебічного розгляду й аналізу навчальних проблем, об'єктивна оцінка виступів і відповідей, своєчасне їх коригування;
- орієнтація студентів на подальшу самостійну роботу над навчальним матеріалом тощо.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-

методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

У процесі самостійної роботи студенту необхідно вивчити за допомогою рекомендованої літератури весь матеріал, передбачений програмою курсу.

Індивідуальна робота проводиться з метою підвищення рівня підготовки студентів та передбачає додаткове опрацювання навчального матеріалу з дисципліни «Макроекономіка» з кінцевою підготовкою індивідуального завдання у формі курсової роботи та рефератів за заданими темами.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів з публікацією тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи викладача.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обов'язку навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є

комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку “FX”, то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов’язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

У разі отримання студентом за рейтинговим показником оцінки “F”, то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані студентом при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

6. Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

- відповідь на питання семінарського заняття оцінюється в 2 бали;
- підготовка реферату (8-10 стор. рукописного тексту із зазначенням джерел інформації) – 1 бал;
- чотири тестових контролі (по 50 тестових завдань), по кожному з яких можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей:
перший та четвертий модулі:
 $\geq 90\%$ правильних відповідей – 5 балів; 82-89% – 4 бали; 74-81% – 3 бали; 68-73% – 2 бали; 61-67% - 1 бал; $\leq 49\%$ правильних відповідей – 0 балів.
 другий та третій модулі:
 $\geq 90\%$ правильних відповідей – 10 балів; 82-89% – 8 балів; 74-81% – 6 балів; 68-73% – 4 бали; 61-67% - 2 бали; $\leq 49\%$ правильних відповідей – 0 балів.

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Макроекономіка»

Кількість балів за модуль	Поточне тестування та самостійна робота (70)																екзамен	разом								
	Модуль 1.				Модуль 2.						Модуль 3.								Модуль 4.							
	ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ 3		ЗМ 4		ЗМ 5		ЗМ 6		ЗМ 7		ЗМ 8				ЗМ 9		ЗМ 10		ЗМ 11		ЗМ 12	
п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.	п	с.р.			
Кількість балів за змістовні модулі та модульний контроль	13				22						22						13				30	100				
Кількість балів за видами робіт:																										
активність на практичних заняттях	2		2		2		2		2		2		2		2		2		2				2		2	
Виконання самостійної роботи студентів		2		2		1		1		1		1		1		1		1		1				2		2
	Модульний контроль (5 балів)				Модульний контроль (10 балів)						Модульний контроль (10 балів)						Модульний контроль (5 балів)									

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з макроекономіки для студентів факультету економіки і підприємництва напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці», 6.030507 «Маркетинг», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит»/ [за заг. ред. Костюк В.С.] – Умань: УНУС, 2015. – 22 с.
2. Пенькова О.Г. Методичні матеріали, завдання і вказівки для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Макроекономіка» для студентів напряму факультету економіки і підприємництва напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці», 6.030507 «Маркетинг», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит»/ О.Г. Пенькова. – Умань, 2015. – 35 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: Підручник / [В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик] За ред. В.Д. Базилевича. . – К.: Знання, 2007. – 703 с.
2. Економічна теорія. Навч. посіб./ [В.С. Костюк, А.М. Андрющенко, І.П. Борейко]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
3. Батура О.В. Макроекономіка: Навчальний посібник/ О.В. Батура, О.Ф. Івашина, Л.Ф. Новікова. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 236 с.
4. Круш П.В. Макроекономіка. Навчальний посібник/ П.В. Круш, С.О. Тульчинський. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.
5. Мікроекономіка і макроекономіка / За ред. С.К. Будаговської. – К.: Основи, 2002. – 518 с.
6. Макроекономіка: Курс лекцій: Навчальний посібник для дистанційного навчання / За ред. В. В. Кириленка. – Тернопіль: „Економічна думка”, 2008. – 250 с.
7. Орищак Я. Основи курсу "Макроекономіка"/ Орищак Я. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 452.
8. Панчишин С. Макроекономіка: Навч. посібник/ С. Панчишин. – К.: Либідь, 2002. – 616 с.
9. Савченко А.Г. Макроекономіка: Підручник/ А.Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2005. – 441 с.

Допоміжна

10. Закон України «Про захист економічної конкуренції». Редакція від 11.08.2013 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
11. Закон України «Про ціни та ціноутворення». Редакція від 24.06.2015 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
12. Закон України «Про Антимонопольний комітет». Редакція від 01.01.2015. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>
13. Мочерний С.В. Економічна теорія: Підручник для студентів ВУЗів/ С.В. Мочерний – К.:

Видавничий центр «Академія», 2009. – 464с.

14. Найденов В.С. Инфляция и монетаризм. Уроки антикризисной политики/ В.С. Найденов, А.Ю. Стенковский. – К.: ОАО БЦКФ, 2003. – 349 с.
15. Основи економічної теорії // За ред. П.В. Круша, В.І. Депутат, С.О. Тульчинский. – К.: Каравела, 2007. – 448 с.
16. Основи економічної теорії: Підручник у 2 кн. Кн. 2: Підприємництво, маркетинг, менеджмент. Відтворення в національному та світовому господарстві / Ю.В. Ніколенко, М.М. Віденко, А.В. Шегда та ін.; За ред. Ю.В. Ніколенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1998. – 272 с.
17. Радіонова І.Ф. Макроекономіка (теорія і політика)/ І.Ф. Радіонова. – К.: Таксон, 2004. – 346 с.
18. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні // За ред. Б.Є.Кваснюка. – Київ; Харків, 2003. – 423 с.
19. Стельмах В.С. Грошово-кредитна політика в Україні/ В.С. Стельмах. – К.: Знання, 2003. – 421 с.
20. Тітьонко О.М. Система макроекономічного рахівництва/ О.М. Тітьонко. – К.: КНЕУ, 2002. – 188 с.
21. Ющенко В. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні/ В. Ющенко, В. Лисицький. – К.: Скарби, 2000. – 335 с.
22. Ястремський С.В., Грищенко О.Г. Основи мікроекономіки: Підручник/ С.В. Ястремський, О.Г. Грищенко. – К.: Знання, 1998, – 673 с.

13. Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. База даних економіки и права ПОЛПРЕД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gntb.gov.ua/ua/e/temple.html?3d>
2. Бібліотечний інформаційно-освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libportal.org.ua/>
3. Виртуальная электронная библиотека – ВВМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.velib.com/>
4. Електронні каталоги бібліотек України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-catalog.name/>
5. Електронна бібліотека Lib.com.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.com.ua/>
6. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Українська бібліотека – «Джерело» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlib.com/>
8. arXiv.org - загальнодоступні наукові публікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://arxiv.org/>
9. eLIBRARY - Научная Электронная Библиотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.ru/>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України [Електронний ресурс]: офіційне Інтернет-представництво. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний банк України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.